

Tionde roten, tomt 47

Kvarteret Vadman

Denna gård kan eventuellt spåras tillbaka ända till en *Bengt Hansson båtekarl*, omtalad 1667–81, vars änka ägde en gård under ”ovissa tomter under Kvarnberget”, när tomtöreslängderna börja på nytt 1696. Hos henne bodde 1706 *Olof Swart båtsman*, som 1710 tycks ha övertagit gården. Dennes änka omtalas 1712. Hon står då omedelbart under *Lars Eeks änka*. I samma läge uppträder 1715 enrollerade *båtsmannen Hans Bengtsson* (tomt 60, hus 120 d smt) tillsammans med *båtföraren Christen Ersson*, som endast skattar för 20 d smt lösöre och ingen fast egendom. Hans Bengtsson kan också vara ägare till 1715:19 men bär då efternamnet *Berg* och skattar ej för hus, endast för tomt värd 100 d smt och lösöre 30 d smt.

Han kan på sistnämnda ställe ha sammanblandats med en enrollerad *båtsman Hans Andersson Berg*, som 1717 anges vara gift med *Sara Svensdotter*. Här bodde 1717:56 fattige *skoflikare Assar Hansson* (omtalad 1715:60) med sin hustru *Britta Svensdotter*. Under nummer 1717:57 uppräknas båtföraren Christian Ersson och hans hustru *Catarina Nilsson*, *skepparen Sven (Andersson) Bagare*, vars hustru hette *Kerstin Andersdotter*. Där bodde också den gamle orolige sällen *ankarsmeden Bengt Olsson* om vilken man kan läsa mycket i tomtbeskrivningen för 7.71. Han var 1714 arresterad för att han hotade med knivar och förde oljud om nätterna. Han förklarade då, att han tänkte sälja sitt hus till den nye pistolsmedens hustru och flytta till Hamburg.

Kanske placerades han här på Kvarnberget, omhändertagen i familjevård som socialfall.

På denna plats i tomtöreslängden (1720:58, 1787 benämnd 10.47) bodde ännu 1725 skoflickaren Assar Hansson men 1730 hade gården uppdelats på följande sätt:

- 1) Enroll. båtsman Oluf Christiansson Linds andra gård 1/3 tomt, njuter i hyra 6 d smt kvar 1732): ibm *tegelbruksdrängen Anders Larsson Beckman* (efternamnet enligt längden 1732). Oluf Lind bör vara son till båtföraren Christian Ersson.
- 2) Sven Bakares änka 1/3 tomt (1732 kallas hon *skepparen Sven Anderssons fattiga änka* och står ibm under korpral Westberg)
- 3) avsk. *korpralen Jonas Larsson Westberg* 1/3 tomt (kvar 1732). Där bodde 1730 också *pigan Kerstin Pihl*.

Gården har 1730–32 nummer 58 men flyttas 1733 längre ned i längden och lägges ovanför *tobaksspinnare Hans Waldeisen*, som tidigare hade nummer 93 men 1734 erhåller nummer 95.

Demitterade korpralen Jonas Larssons gård blir 1734 nummer 10.93 och anges stå för en tredjedels tomt. Hos honom bodde detta år avskedade *soldaten Sven Lundberg*: ”arbetar på sockerbruket, gammal och orkeslös”.

Nästa år 1734 står här ”ibm” *artillerikonstapeln Assar Sahlberg*, angiven som ägare av en tredjedel. Han förekommer i en rulla över artillerikompaniet i Göteborgs och Bohuslän 1725 och anges där vara läremän och 42 år och 2 månader (alltså född ca 1782). Han var västgöte och hade varit anställd 17 år (”Transporterad ifrån lärekonstapel vid första styckekompaniet och nr 22 den 1 jan 1720 till nr 21 vid detta kompani”). Han avled 1742 och var första gången gift med *Karin Larsdotter*, död 1728, andra gången med *Anna N. N*, död 1752. Han förekommer i längden 1737 men icke 1740–41. 1745:95 kallas ”konstapel Assar Sahlbergs änkas halva gård”.

Oluf Linds ”andra gård” står 1734 som 10.94, ” $\frac{1}{3}$ bebos av en lärekonstapel under artilleriet”. Gården stod 1740 öde men återkommer som 1748:95, bebodd av Oluf Linds måg *garnisonskorpralen Johan Giök*. Oluf Lind själv bodde i sin större gård (se 1787: 37) Fattige korpralen Johan Giök betalade 1753 vid regementet och var enl. 1759:93 avskedad, gammal och fattig. Han bör ha avlidit omkring 1776.

1740 kallades Westberg fattig. 1745:94 var avsk. korpralen Jonas Westbergs halva gård. Jonas Larsson Westberg (Wessberg) avled 25.4.1748. Hans hustru *Christina Jonsdotter* hade avlidit sex veckor tidigare den 19.2.1748. Makarna efterlämnade (bou 19.5?1748) 489.20 d smt, därav ett litet hus med tomt på Kvarnberget, värt 280 d smt (Berg II:7–8, 232). Avskedade korpralen Jonas Westbergs änka bor 1748 enligt tomtlängden i Rgk 1143 i gården nummer 94 tillsammans med pigan Anna, vilket betyder att ovanstående ur Berg hämtade dödsdata är felaktiga.

1750 var *strumpvävaregesällen Severin Norling* gift med demitterade korpralen Jonas Wessbergs sonhustru *Ingrid Anderdotter Björk*, död 8.5.1792. Hon var änka efter en av Westbergs söner *arkliemästare Carl Jonsson Malmberg*, död sept. 1745. Severin Norling var därigenom 1750 ägare icke endast till Malmbergs egen lilla ryggåsstuga (se 10.91) utan också till Jonas Wessbergs halva (fram)gård 1750:94 medan konstapel Assar Sahlbergs änka ägde den andra halva gården under samma nummer. 1755 talas i stället om Assar Sahlbergs arvingar. Norling var enligt 1753:94 fri enligt manufakturprivilegierna och bodde i gården med pigan Martha och 1754 med *strumpvävaregesällen Melberg*.

På begäran av *brandvaktskarlen Anders Ahlbo*, som var gift med Assar Sahlbergs dotter *Catarina*, av utrikes vistande sjömannen *Börge Björk* och av dess avlidna hustru *Bengta Sahlbergs* omyndige son *Andreas Björks* förmyndare strumpvävaren Severin Norling såldes på auktion den 18.4.1758: en gammal stuga med en baktomt på Kvarnberget, vartill strumpvävaren ägde framgården (d.v.s. Jonas Wessbergs gamla gård). Den inropades av *guld- och silverarbetaren Johan Christopher Jungmarker* för 150 d smt.

Men 1759 ägde Severin Norling båda gårdshalvorna, såväl nummer 91, där *plåtmeden Magnus Almquist* bor, som denna, 1759:92 (identisk med 1760:96) där familjen Norling bor med pigan Maja. Förstnämnda gård, 1759:91 blir 1760:95, ägd av Severin Norling och brandvaktskarlen Anders Ahlbo.

Tomtforskningen försvåras av att Göteborgs drätselkammars volym 960 för 1762 har helt andra tomtnummer här än riksgäldskontorets för samma år (Rgk 1167). I drätselkammars volym 960 upptas tomtägarna under följande nummer:

93: *Hallrättsvaktmästare Malmberg* (bör vara sonson till Jonas Westberg),

94 och 95: Strumpvävaren Norling

97 Avskedade korpralen Johan Giök

98 *Stadsbåtsman Hans Wetterman*

Drätselkammars tomtöreslängd för 1763 upptar nummer 94–99 som ödetomter men man återfinner i omvänd ordning som nummer

91: avskedade båtsman (Hans) Waldeisen (1764:101, 1765: 58, ägd av *ostindiefarare Lars Berg*)

92: avskedade korpralen Johan Giök (1764:102 och 1765–85:59). Gården ägs 1777 av Johan Giöks son *sjötullsbesökaren Christian Giök* och sammanslås i tomtöreslängden 1787 med Christian Giöks andra gård 1785:45 till nummer 37.

93: Manufaktoristen Severin Norling (1764:103), kallad strumpvävare. Upptas under 1765:60 och 1765:61).

1770–80 ägdes nummer 60 (Wessbergs gamla gård) av manufaktoristen Severin Norling och nummer 61 av *artillerivolontören Christian Pettersson*, vars del 1783 ägdes av skomakaren Peter Malmgren. Se 10.48.

Någon gång mellan 1770–75 blev Severin Norling ägare av den gård 7.38 på Sillgatan, som han ägde vid hustrun Ingrid Björks död 1792. Han hade därför mindre intresse av att behålla sina gårdar på Kvarnberget. Denna gård ägdes 1783 av *hökaren Lars Örnquist* (se 10.36), som fick burskap 8.12.1780 och som 1785 delade den med *hökaren Sven Carlberg* (burskap 17.6.1785).

1787 sker allmän omnummerering: Örnquists gård erhåller nummer 47, till hälften ägd av Sven Carlberg, till hälften av *korpral Kullman*. Båda var ägare ännu vid branden 1793 men år 1800 ägdes ödetomten av *underskulden Magnus Claesson*.